

## รายงานการถอดบทเรียนและถ่ายทอดองค์ความรู้ (Community of Practice: CoP)

### คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชื่อองค์ความรู้เรื่อง: มือใหม่...ใช้ OBE:การพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด Outcome-Based Education (OBE)

กลุ่ม CoP : Future Office POLUBU

#### 1. ประเด็นความรู้และการขับเคลื่อน (Knowledge Themes & Drivers)

1.1 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย: [ / ] ด้านการบริหารจัดการองค์กร (การพัฒนาคุณภาพองค์กรสู่ความเป็นเลิศและการเปลี่ยนผ่านสู่มหาวิทยาลัยดิจิทัล)

1.2 ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์คณะ: [ / ] ด้านการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศ

#### 2. โจทย์ความรู้/ปัญหาที่พบ (Pain Point)

จากการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานใหม่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) และกระบวนการได้มาของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) เนื่องจากองค์ความรู้ส่วนใหญ่เป็นความรู้จากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานที่ยังไม่ได้รวบรวมและถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การเรียนรู้งานต้องอาศัยการสอบถามและการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ดังนั้น จึงได้จัดทำชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice: CoP) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดทำ PLOs ให้เป็นระบบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และสามารถถ่ายทอดงานได้อย่างต่อเนื่อง

#### สภาพปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานจริง

| ประเด็นปัญหา                    | สภาพปัญหาที่พบ                                                                                                                    | ผลกระทบ                                                                 |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| เจ้าหน้าที่ใหม่ไม่มีพื้นฐาน OBE | ไม่เคยผ่านการอบรมหรือปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรมาก่อน                                                                         | ใช้เวลานานในการเรียนรู้งาน และขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน              |
| ไม่เข้าใจที่มาของ PLOs          | เข้าใจเพียงว่า PLOs เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ แต่ไม่ทราบว่าเป็นมาจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พันธกิจ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง | ไม่สามารถเตรียมข้อมูลหรือสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรได้อย่างถูกต้อง        |
| ไม่มีคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่    | การเรียนรู้งานอาศัยการสอนแบบปากต่อปาก                                                                                             | เมื่อผู้รับผิดชอบเดิมย้ายงานหรือเกษียณ ความรู้สูญหายและต้องเริ่มต้นใหม่ |
| ไม่เห็นภาพรวมของกระบวนการ       | รู้เฉพาะงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่เห็นความเชื่อมโยงของแต่ละขั้นตอน                                                                | ไม่สามารถวางแผนหรือติดตามการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ                   |

|                             |                                           |                                                         |
|-----------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| การถ่ายทอดงานไม่เป็นมาตรฐาน | วิธีการสอนงานขึ้นอยู่กับผู้ถ่ายทอดแต่ละคน | คุณภาพการปฏิบัติงานไม่สม่ำเสมอ และเกิดข้อผิดพลาดซ้ำเดิม |
|-----------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------|

**2.1 วัตถุประสงค์ของกลุ่ม:** เพื่อรวบรวม ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) รวมถึงกระบวนการได้มาของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Programme Learning Outcomes: PLOs) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานหลักสูตร โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานใหม่ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

### 3. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยน (Knowledge Crystallization)

**3.1 แนวปฏิบัติเดิม/ปัญหาเดิม:** การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมา อาศัยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง การสอบถามผู้มีประสบการณ์ และการศึกษาประกาศหรือแนวทางที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก เนื่องจากยังไม่มีคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่รวบรวมองค์ความรู้ไว้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใหม่ โดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่มีพื้นฐานด้าน Outcome-Based Education (OBE) และกระบวนการได้มาของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) ใช้เวลานานในการเรียนรู้งาน ไม่เข้าใจภาพรวมและความเชื่อมโยงของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ทำให้การสนับสนุนการดำเนินงาน การประสานงาน และการจัดเตรียมข้อมูลยังขาดความต่อเนื่องและประสิทธิภาพ

#### 3.2 องค์ความรู้ (Key Knowledge):

1. เจ้าหน้าที่ทำความเข้าใจแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) และความเชื่อมโยงระหว่าง PEOs, PLOs และ CLOs เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษากระบวนการได้มาของ PLOs โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) พันธกิจของมหาวิทยาลัยและคณะ มาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ก่อนนำมาสังเคราะห์เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร
3. ศึกษาหลักเกณฑ์ ประกาศ และแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัย รวมถึงเกณฑ์การประกันคุณภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐาน
4. วางแผนการดำเนินงาน จัดทำ Timeline และ Checklist สำหรับติดตามความก้าวหน้าและตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารในแต่ละขั้นตอน
5. จัดเก็บเอกสาร ตัวอย่างหลักสูตร และข้อมูลอ้างอิงอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถค้นหา นำกลับมาใช้ และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานรายต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### 3.3 เครื่องมือ/สื่อสนับสนุน:

1. คู่มือและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด Outcome-Based Education (OBE)
2. ประกาศ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานกำกับ
3. แบบฟอร์มและ Template ที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตร เช่น PEOs, PLOs, Curriculum Mapping และเอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตร
4. Checklist และ Timelineการดำเนินงานและการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารในแต่ละขั้นตอน
5. ตัวอย่างหลักสูตรที่ผ่านการอนุมัติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำและตรวจสอบความถูกต้อง
6. เอกสารประกอบการอบรม สื่อการเรียนรู้ และองค์ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM/CoP) สำหรับใช้ศึกษาทบทวนและถ่ายทอดแก่ผู้ปฏิบัติงาน

### 4. แนวปฏิบัติที่ดีและการนำไปใช้ประโยชน์ (Best Practice & Application)

**4.1 นวัตกรรม/แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice):** จัดทำคู่มือแนวทางการเรียนรู้สำหรับผู้เริ่มปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด Outcome-Based Education (OBE) โดยรวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ถ่ายทอดเป็นขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ตั้งแต่กระบวนการทำความเข้าใจ Outcome-Based Education (OBE) การได้มาของผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Programme Learning Outcomes:PLOs)การจัดเตรียมข้อมูล การประสานงาน การตรวจสอบเอกสาร และการติดตามงาน พร้อมจัดทำ Checklist, Timeline และตัวอย่างเอกสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้และปฏิบัติงาน

**4.2 ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Tangible Outcomes):** ทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบ ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำความเข้าใจกระบวนการ OBE และที่มาของ PLOs ได้ชัดเจนขึ้น สามารถนำ Checklist และ Timeline มาใช้ในการวางแผนและติดตามการดำเนินงาน ช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้และลดการพึ่งพาการสอบถามจากผู้มีประสบการณ์ อีกทั้งองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานได้รับการรวบรวมและจัดเก็บเป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทอดและส่งต่องานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานรายต่อไป ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้น

**4.3 ข้อจำกัดและข้อควรระวัง:** แนวทางการปฏิบัติงานควรมีการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมทั้งควรปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละหลักสูตร และไม่ควรยึดตัวอย่างหรือแบบฟอร์มเป็นหลักโดยไม่ทำความเข้าใจกระบวนการและเหตุผลของการพัฒนาหลักสูตร

## 5. ช่องทางการเผยแพร่และขยายผล (Knowledge Dissemination)

1. จัดทำและเผยแพร่คู่มือการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิด OBE เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานหลักสูตร
2. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในคณะ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ เทคนิค และวิธีการทำงานที่ได้จากการปฏิบัติงานจริง
3. เผยแพร่คู่มือ แบบฟอร์ม Checklist และเอกสารที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางออนไลน์ของคณะ เพื่อให้สามารถค้นหาและนำไปใช้ได้สะดวก
4. นำคู่มือและเครื่องมือที่จัดทำขึ้นมาใช้ประกอบการสอนงานและส่งต่องานให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เข้ามารับผิดชอบงานหลักสูตร
5. นำแนวทางไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ใช้งาน เพื่อนำมาปรับปรุงคู่มือและแนวทางการทำงานให้เหมาะสมและเป็นปัจจุบัน